

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Lin. C. Eldén*
 Härad: *Västbo* Adress: *Värnamo*
 Socken: *Torskinge, Fosheda* Berättat av:
 Uppteckningsår: *1942* Född år i

<i>Göken.</i>	<i>s. 1.</i>
<i>Medlemsmajäst.</i>	<i>s. 2, 3.</i>
<i>Dödsorätsel.</i>	<i>s. 3-4, 21.</i>
<i>Grubbot.</i>	<i>s. 5.</i>
<i>Recept mot diarre.</i>	<i>s. 6.</i>
<i>"Fönsterskräck"</i>	<i>s. 6-7.</i>
<i>Diverse tecken ö. tydov.</i>	<i>s. 7-13.</i>
<i>Livredens väda ros, - sägen.</i>	<i>s. 13-14.</i>
<i>Spöke ö. bortbytingar.</i>	<i>s. 14-17.</i>
<i>Om ljungen blannar tidigt, - sträng och kall vinter.</i>	<i>s. 18.</i>
<i>Jungfrubäcken.</i>	<i>s. 19.</i>
<i>Fättstenen.</i>	<i>s. 20.</i>
<i>Kungörelseläsning.</i>	<i>s. 22-26.</i>
<i>Får lin "lätes"!</i>	<i>s. 27-30.</i>

No 1

ACC. N:R M. 8535

Landskap: Småland
 Härad: Västbo
 Socken: Torskinge församling
 Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Sjöfeldt & Jönsson
 Adress: Västerås
 Berättat av:
 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mura om Göken!

En gammal sägen, som likligt
 lefas hos i gammal folktro
 är att Göken bli kött
 När man slutat att gata
 en sägen som, här fram ännu
 förändra läri och händer har
 sig kött, för smärning om bli "van"
 kött allt eftersom, nästakarna
 tilltar, och rögen någon heter
 det i den gamla folktro,

En gammal man berättade
att hans mor på midsommarafton,
Kvällen, tog och hade en
ren handduk, på "doggen" (slaggen),
och lät liggas till sluppängan,
sen skulle den vridas och trättas
ur i lite friskt batteri. Sedan
böjde man römjäs i Ostranna
så följde det på måningom
att jästen, och på så sätt kunde den
jäst hela året om till grovsödet.
Så fortsatte man sedan att toga olog
nådan för urdan till turdeg
och jästen "tröttade" i den det
meter i berättelsen, i all turdeg
så ju var beprövat, midsommarafton
jästen, skulle också kunna året om,
omari "skalle" till den genom att på

No. 3

ACC. N.R. M. 8535:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Spåda på hatten och röva i mera ujjäl. —

Garsel —

Samme gamle man berättade, att
han som barn, låg i samma stängd
sin far, och hans gamle farfar bodde
i en "lilbestuga" på gården,
och på natten berättade han vid att
han hörde prästens sång, och som om
prästen steg utaför och talade
han hörde även att det "raslade"
med akdorn o.d. först satte jag mig
upp i sängen och lyssnade — och jag
hörde det så tydligt. Sen blev jag
liksom rädd och bråk när mannen
sagde för. och att det tygt igen, men
sen efter några till. då dog min
farfar — och då följde det

N:o 4

ACC. N:R. M. 8535 '4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sig, på begäran, presis som
jag hörd det på natten, samma
sång och tal, och ljud med
Årdon, och jag lärd det som
om jag varit med om det förut
säger det gamle inträskade
berättaren. —

Han talade ännu om att hans
hustru, hörde ifrån Svartå, som
flytt ifrån Fränstads och Foskeda,
sådrott, som då någon
kallas på att Arund, och att
det var barn som ropade och
sprät efter hjälps vädas tydligt
någontid efter, Arundets ett par
som barn sig, på samma ställe som
hon hört sådranen ifrån den
med ännu förutsett på något skulde vända
just det —

No. 5

ACC. N.R. M. 8535:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mura om Gulsot. (Gulsyuktan)

En gammal Dam berättade att
i hennes barndom var det vanligt
att den som hade Gulsot skulle
svätas med gulla trädar om alla
leder, och längd och bredd
och därmed skulle den sjuke fö-
målsas igen, om det ej hjälpte
med ett sväta första gången
skulle det upprepas tidis det hjälpte

No. 5

ACC. N.R. M. 8535:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Här ett gammalt recept mot diarré

1/2 lod pulveriserad gummiarackum
1/2 tesked mandel eller matskja
4. matskedar vakt kvast väster
riktas en tesked vax och annan
tinnna mjölk. —

"Fönstersbräck"

ofta torde man om man blev
sjuka, (det kunde vara Engeström,
Sjöman eller Olykt) — — — Men
då trodde den först att det var
"Fönstersbräcken" och då skulle
i barnet "Myras" fram och tinnvalla
genom det öppna fönstret, flera gånger
då fort man kunde — och den barsjukdomen
benämnes allmänt för "Fönstersbräcken"

N:o 7

ACC. N:R. M. 8535:7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= tillkom motsatsen till det. Så fullt
man skickar som barn "Kypa" in
eller kypa in genom "öppet" förster
för de väte man g. mera

Gammalt Skred om
Vejtranda

När paddorna väsnas om morarna
kiv det snart ut kryptiskt regn.
Det samma inträffa när skolorna
flyga så lågt över vattenytan att
deras vingar klappas över.
Dessa om vildgäss och Tamgäss,
badar mer än bantligt och skakas
sig tillsammans!
Särskildt bring regnväder m.
bönderna av gammalt kraft

N:o 8

ACC. NR. M. 8535:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= mycke skrock, just Kungje Oerjö
 ett resmet betydde det mycket i
 Oerjö närings. Det ännu
 för senare om som spår regn
 När hunden ätes, gräs eller korn
 Måge Kurrar eller korn strävs
 upp gräset. När det kläs i
 Kunnobänder, när spögen
 för bort ut, när gräten
 brannes vid,
 När röken står inåt,
 När barn matetid är oroliga
 När smyggen står biten, när tarna
 när "flasket" Olyper av föta -
 De här det snart regn
 När är det röda skjan på himmen,
 När när olen gör ned, De från när
 fönta baktet växer närsta Olyg.

ok. 9

ACC. N:R. M. 8535:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Äderlöstandet utsågs i gamla tiden
hjälpa mot lte av bröj, tandbrist
kon strutsjuka.

Vare Krämpa hade sina
löser Kriste om hur och var
väderlöstandingen borde ske.

Stade man ont i mjälten, eller
lungan skulle man bota sig genom
att äderlöta sig i lillfingeret,
mot Kroont skulle man äderlöta
göra det i stortän.

Stade man ont i sidan skulle
man bota äder i ryggen. Strax överför
Reka hant, och mot munns Korv
utkommer att slå äder på näsan!
För Krämpa och senare talades om
arabiska som lamply plats för
äderlöstandets hant. —

Nr. 10

ACC. NR. M. 8535. 10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

("Sumpen")

Ättrus mellan ätt. Fekkinget borde
användas om man hade ont i
huvudet och på skenbenet.

i fall av vattusot.

Flus och spindelväv i taket
kommer alltså en friare in i
huset, och den möt som tätter dig
smitt i soppa bli alltså gift
festigast, om soppa är gröna.

många smisaker används man
skyller till sig. I. ex. sko på bord
stätt på däng. saker som ligger i
soppa. Det spilla ut salt.

på under stegar. Änna spindlar
lunderlat ut spotta om en blatt
sprunger eller krossar upp bäg. om
för en del personer är blatt turkigt
och byddigt. Man man är det eller

No. 66

ACC. N.R. M. 8535:11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= möter. Deus annus. eljest tror även
friger. gannet följande att om man ej
spottas, vis man ser en katt. Horsa ens
bäg. betydelse att man kan vänta. obelug
eller en psykisk händelse. under ångan
kikats om man har tjung i omhus.

— Det där skydda till sig —
Sjunker man före fruktast präta man
innan Kräken. Sades. Det också
siste. eller var det bra att ly på
en Klädning som var på, eller
att lägga nyckelknippa på nya
saker.

Tappas man Ram. galpet, möter
en Klärning på morgonen eller
mitta en stängd. Åkerhuts väl
på gatan. bidrar det förargelse.

No. 19

ACC. N.R. M. 8535:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ser man bort en sax eller annat
 föremål som kan skära eller sticka.
 Kan det göras skit på ämuspapere,
 lika fintigt för ämuspapere är det
 om två pekanta gå på en siddida
 om en stolpe.
 om det fanns ju också lyckliga
 och lyckosamma omme!

I här det i höga handen betyder det
 härt brev och ringar det i höger öa
 taber någon båt om en. I här
 det bästa hand för man snart ett
 härt handtag. Sticka man sig
 i fingret med dynålur blis
 skitradur lydas. all har man
 rita stickas på möglarna
 blis man rik

No. 13
= Böcker fyra personer läsa i Kors
Min ut. svart förlovinge huset!

En tidig blommande Spring
vuxer om en Hall viten.

Tivedens röda Ros
Den mest outtalade Västsvensk, är
Frögentjäm på gränsen mellan
Värke och Västergötland. Den den
"rara" ros upptäcktes för cirka 90 år
sedan.

Gula och vita väckrosor finns det
gott om lite växtens men den röda
är som nämnts en raritet.

Käns man tror en gammal Sigen
Skall den röda färgen ha uppstått
derigenom att den heliga Birgitta.

No. 14

ACC. N.R. M. 8535:14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= Under sin vandring från Klostret
i Östergötland på 17de h. v. —
Mundstücken som ännu tydligt
lyner till Samfundets Klostet.
Dess närmande Laxå under ett best. i
Frager träna på de sticka sig på några
törntaggen, vrid blodslappan föll
mer på de vita väskrosorna med
på följt att dessa blura röda....
(Efter ett tidningsurklipp)

Gammal — Alla berättar
om troll och bort bytingar.

(Efter ett tidningsurklipp)
Gammal — Alla sitter på Ellen Gunders
"gäddas" bygga. Beranda och
fröner sig i sällskapet. De jag kommit
förbi. Gubben "Knutten" på vägen —

Ok. 15

ACC. NR. M. 8535:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= och jag bliver in. Ola är fruktynst, och
 vi diskutera både och vind och
 skördens rikterna en stund.
 På uppstånd skrymtar Bonnell -
 Kliver tjässa skaktig i sommarhuset.
 Han har någon gång sett trollen i
 Bonnellklint. Andra jag, och
 Ola låter höra ett litet skickande
 skatt. - Vår, dom har askan
 stött slatt ihjäl för länge sen.
 Men jag berättar mig en historia
 som jag hört min farfar berätta
 när jag var en liten "unge".
 Det hade inte varit förisiktiga
 nog, när de gått till sista tös
 Gud tror vi de fick se en morgon
 Ola moran skulle ta sin gylt ut
 bagnar och lägga henne till brädet.

No 16

ACC. N:R. M. 8535:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I stället för den lilla Båra² tåungu
 som var på väg som en nyponros, låg
 låg den anordigaste trallungen,
 tållpuckling i baggen. Den hade
 tonigt hår, var klädd över hela
 kroppen och hade en römpa den
 bak. Moran vill på att få
 Claudinna då hon skådade
 Miss Postret som låg den och gnydde
 det var trallur i Bromeliktint
 som hade varit framme och tagit
 hennes barn och lagt sin egen
 fuking i baggen i stället.
 Gått bågade de sparka ut
 trallungen för då Giste^{de} ut
 förklarar. Skulle hämmas.
 Portbytingen hade en glupande
 aptit, och slutade allt på den

17
- Kom över, men den växte inte för
det. Den måls på att äta den ur
huset och inte var det något näja
att se. Den ville välige gå den och
sprankulens på skrova den i stället
för deras eget lilla häns försäkr.
Du sa, att den inte hade varit
försiktiga nog infaller jag.
Kunde den på något sätt
undvika att få bortbytingen
i huset? Visst saget den
jordensvoren skulle ha läst över
pyttan och så länge den inte var
döpt skulle den bara ha
trötts med rimmade botten
och inte komrats utan tussor. I
Vagnen skulle de ha lagt stas. De hade
tröller. inte kast. något över botten. Sa
gammel de med en glimta ögonvris.

№ 18

ACC. NR. M. 8535:18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= Ett gammalt märke — när Gungens
 kommer tidigt fastar det om
 sträng och kall vinter. . . .
 Bland allmoget är det vanligt
 uttrycket när de ser en fjäsil.
 "Åi det en skinnare. Eller
 det är så många "skinnare" fjäsil".
 Låva. låga, ut i skogen. å
 låva ved, låva skog (låga ved)
 jag sprang "huvvov" hem —
 (en annan sida av vägen,
 stävar (stugar) —
 jag blev så "undrotten". jag
 blev så "undrotten". —
 jag var så ont madsom (buen)
 Han eller hon är så (läppatätter)
 spismyter. (Tales om allting
 (tales om det blaugtiga)

— se sid 13.

02/19

ACC. N:R. M. 8535:19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jungfruböcker.

En man kom förändt till skogen
 när han så kom fram till en
 bok som rinner igenom skogen
 (i fästet (fästida) så stod
 det tre sköna jungfrur des och
 trötade sig. och så när han
 så kom fram närmare dem
 och de sågde sig om, så pro-
 ce ihälsin på ryggen. men då
 de stod och trötade sig bore de
 på underbytt sköna —
 för den skull fick den lilla
 böcker uti jungfru böcker
 och uti och bracks så äm i
 Clennu. dog som Adm är —

No 20

ACC. NR. M. 8535:20.

jättstenen.

Från ett berg uppe Norrkögen
här berättas, att en jätte
skulle slunga en sten på
Färda kyrka, men han
orkade ej. Jättstenen
längre än till ett ställe som
heter Fridhem, der på en
fjäll sten mer och ligger der
ännu. Man kan i stenen se
liksom märke efter fingrarna
en hand! Och man kan
den ännu för "jättstenen" och det
berättas från generation till generation
än i dag.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

No. 21

ACC. N.R. M. 8535:21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Parset.

Det var några berättelser, Det som
 kom utändes från Brecauch
 och så var de som till ett ställe
 ville ej trötta på viskas gårdarna
 och det syntes som mycket folk kom
 der fram, och var ganska många. Men som de
 gick fulla av höns. — En tid
 efteråt på samma ställe kom Prostern
 Broberg, kördes der och bätte och kom i
 dicket och omkom der. Hans dotter och
 folk kom sedan till platsen. Likom
 de sett varslat. och minnesstenen
 med hans namn står der och
 Kullens rese sten.

№ 22

ACC. N:R. M. 8535:22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Handörelse-läsning

Träffad med den 1. juli 1942. Man
 nämner Handörelse-läsningen i
 Byrådsrum i samband med
 Högskolekonferensen uppkört som slopats -
 Handörelse-läsningen härleds sig tillbaka
 ända från 1700-talet. Under 1700-talet
 vägrade stämman utslutande från
 predikstolarna, och hade Handörelse-
 slopats, som motionerades om vid
 riksdagen på 1800-talet. Då hade allmoget
 statts platsställe på officiella myndighets
 stämman som myndigheterna förkortat närmast
 nog omistlig förmedlare av Handörelse-
 till allmänheten.

Man minner när förundersökningen i nämnda
 skälet av urskilda böghållare, Ol. ä.

N:o 23

ACC. NR. M. 8535:23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

=

- Var det långa Runjörelser om lästes

upp i följande Runjörelse som den för-

drogs i kyrkorita. Det var bjusspar

som skulle skapas igen, och "Kappesteu"

som skulle rivas bort, och allt

grundades från predikstolen

Det blev som ett utrisat studeruppt.

alla tillkännagivande om omfattade af

enkelte personer

Allmänheten omfattade Runjörelsen

med stort utträsse berisade mest deras

att lösningar av Runjörelse o. d.

kunde spela en viss betydelse

vid prästas, särskildt bland

dem som föste sig för det oväsentliga

framför det väsentliga

Runjörelseförändret, Kansji i vissa

fall för Komunen och By Uraa. Summa

No. 24

ACC. N.R. M. 8535:24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= till infördes gemenskap och lagt grundas
till ett ömsesidigt fruktbringande gemenskap
Samarbete. Det kunde bara kungöras
så länge, då det tog halvtimmar innan
de var slut.

Om tur det var att ringa frägnade
föredrag utgavs i kungörelserna, för alla
en för varje gärd eller human skulle
skänka för ringningen — turvis —
man läste sig i regel stort avseende
vid prästens inläsning — om
man läste högt eller lågt eller dundrade
på målet. Äro så sporde kungörelserna
stort roll vid prästvar.

Om "kungörelserna" var uppripta och
de inte skulle äventyra intyget av
sinn och stämnet. Kring Guds tjänsten
lästes en förs eller en prästvaris af

N:o 25

ACC. NR. M. 8535:25

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= tjänstgörande Präst Arn Axel Järed Kost
 på Numbögen - T
 från gårdar Om det fanns
 Torpare bör seden att en av
 dem skulle kunna redogöra
 för Kungörelsens från början
 till Kungörelsen stämmor,
 auktionskungörelse, sammantäde
 brandsyner, vägsyner, uppröp av
 smör å höns, "garntröte" och
 emottagning av färgring och
 prässning av väf, emottagning av
 beredningar av badstubsbäf -
 samt förklaringskungörelse -
 sedan kunde vara till tillägg ibland
 då man förmenar en halv mil
 höst högmässan, samt en halv
 timmas öfverändigt löp kungörelse,

No 26

ACC. N.R. M. 8535:26.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men då var man öfver "pigg" igen, och den
goda och angenäma stämning som
räddes då man var stopad på huvväg
det talades om var Prästen "talade"
bakrest i dag, sinnet var stämt -
den vackra psalmsången man -
deltagit i. alla goda röster och
älskliga människor man tröfode
spöghälsiga tider att minnas
och då var en märklig förändring
i den svenska prästens orätt
i och med Helsingforskonferensens slutande
uppkast den 1 juli 1942.

No. 27

ACC. NR. M. 8535:27.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om Lotta Färdens Fästis "Lotes"

"Lota" = emottaga
andras djur et
föda mot del i
kostnaden

Parolen har nu kommit att bli
öppet, så kom jag att tänka
på Olof. Det var sedan ditt fästis "Lotes"
som jag ^{att} tänka på när det var
så här jag minns det, för så der
er 50, så sedan var det mera
barnligt och mjukt i någon
samband byggd det tillämnas
as, ännu?

Den som fäste Fästis "Lotes"
Skulle till den som tog emot
den lamma 2. a. eller före jag
om de lammades på t. 4. på
västen, så skulle de vilken som
Olof blev på västen vid klippningen

N° 28

ACC. N^o. R. M. 8535:28.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= tillfalla den som tagit sin tillflykt
 om de små barnen som blev skulda
 delas lilla Arne och Ellen, på
 västen, skulle delas västen var av
 egen och "Lottarum." Den Ellen
 som blev om västen. Var ej fö
 bra och kallades för Ellen ~~to~~ 10
 på västen var högre kvalitet på
 Ellen och benämndes då Ellen
 det kunde på några år biva
 en ej ringa mängd för som
 både egen och "Lottarum" och som
 i positioner av den som ej hade
 goda förhållanden till på det ditt
 skaffa sig till och den som hade
 goda förhållanden skaffade sig på samma
 sätt till för och det blev både
 goda och då som de blev spars och

No: 29

ACC. NR. M. 8535:29

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= brevestier, Pjåvader och strumpor
 ett Skåpund till beståde ej heller
 så brist många "öven" fast priserna
 varierade då som nu. Fast ej så
 mycket som nu! Ellen Klippstom
 yng. Hansje förut namnt. Föru
 Clitane toket Klippstom med
 bannig Ulsaks (som har de på
 Klippstom) den som Klippstom
 hade gjort i Skåp och tre
 gått på året var summan bunden
 med respektive Klippstoms
 strumpband. Man se det
 språkliga strumpbandet
 om de små Lerbene, Lurullen
 den kades för sig skäp, den
 användes bara till nödfalls gam
 torken och sådant att ha i tårorna.

No. 30

ACC. N.R. M. 8535:30.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

= Man hade riktiga små myttor förskottas
 som fören togs in i sin väskarna då
 de kom ut på bete, det var en persons
 arbete att tidigt på morgnarna
 öppna och stäpa ut sären, och samma
 på kvällen stäpa in dem.
 Man har den gamla metoden
 mera modern med försöksel.
 och så har de nu om då
 upptäckt den stora betydelsen
 för det har för varit värdig
 både för sin själ och ett
 gott sätt.